

Beweging voor

najaar 2016 – jrg.51

GEWELDLOZE KRACHT

*Informatie-bulletin voor ieder die
belang stelt in het streven van de
Stichting voor Actieve Geweldloosheid, Postbus 288, 5280 AG Boxtel.*

ISSN: 1572-2961

Mahmoud Mohammed Taha (1909 – 1985)

TOONBEELD VAN EEN GEWELDLOZE ISLAM

“Uit zijn ogen straalde een uitdagende blik; zijn mond vastberaden; hij toonde geen spoor van angst,” schreef de Amerikaanse journaliste Judith Miller die op 18 januari 1985 in Khartoem getuige was van de openbare ophanging van de 76-jarige Soedanese activist Mahmoud Mohammed Taha. Het toenmalige regime van president Numeiri, dat een meer orthodox-islamitische koers insloeg en in 1983 de sharia (‘de islamitische wet’) invoerde, ruimde Taha (de leider van de hervormingsgezinde Republikeinse Broederschap) uit de weg vanwege diens kritiek op de sharia-interpretatie van de regering.

‘Dit is mijn pad’

Taha werd geboren in Rufaah (een stadje in Noord-Soedan op ong. 150 km van de hoofdstad Khartoem) en groeide op binnen een door het Soefisme geïnspireerde gemeenschap. Soedan was, evenals buurland Egypte en diverse andere Afrikaanse landen, een kolonie van Engeland. Vandaar dat hij aan de Brits-geörienteerde Universiteit in de hoofdstad studeerde, waar hij in 1936 zijn diploma voor waterbouwkundig ingenieur behaalde. Sinds 1930 was hij betrokken bij de onafhankelijkheidsbeweging in zijn land. In oktober 1945 besloot hij echter tot de oprichting van de ‘Republikeinse Politieke Partij’ die nadrukkelijker een onafhankelijke, democratische, liberaal-islamitische republiek voorstond. Als reactie hierop werd hij voorjaar 1946 gearresteerd en tot twee jaar veroordeeld. Over zijn verblijf in de gevangenis schreef hij later “dat ik daar gebracht was door de Heer, en daarop begon ik mijn *chalwa* (zelfonderzoek) met Hem”.

Na zijn vrijlating in 1948 koos hij voor een periode van ascetische afzondering die drie jaar zou duren, en hem tot een nieuw inzicht in de Koran bracht. Door inspiratie, geloofde hij, konden devote moslims een verlicht begrip van de leringen van Allah krijgen zoals geopenbaard aan Mohammed. Immers, in de Koran stond (2:282) dat Allah degene onderwijst die vroom en godvrezend is. In 1951 beëindigde hij zijn jaren van afzondering. In het boek ‘Dit is mijn pad’ (1952) zette hij een nieuw Islam-concept uiteen.

Asma, de oudste dochter van Mahmoud Taha, voor diens portret, samen met Coral West van Princeton University, die in 2009 in Ohio (USA) sprak tijdens de conferentie: “100 Jaar Vooruitstrevende Islam ter ere van Mahmoud Mohammed Taha, 1909 – 2009”.

De Tweede Boodschap van de Islam

Taha stelde dat hij de ware betekenis van de Koran had gevonden. Deze vatte hij samen als ‘De Tweede Boodschap van de Islam’ die tot de ‘Ware Islam’ leidde, onder andere gebaseerd op individuele vrijheid, vrouwenrechten, geweldloosheid. Hij maakte een onderscheid tussen de jaren dat de profeet Mohammed in Mekka zijn boodschap verkondigde (± 610 – 622) en de jaren die hij leefde in Medina (622 – 632). Volgens Taha toonde de Islam tijdens de jaren in Mekka haar

Uw donatie voor ons werk is zeer welkom

Mahmoud Mohammed Taha:

“Door spirituele ontwikkeling probeert elke Soefi haar of zijn bewustzijns ladder op te gaan, van beperking naar overvloed, van mogelijkheid voor de mens, tot nabijheid van het goddelijke. In een bepaalde fase op de ladder maakt disharmonie plaats voor harmonie en de innerlijke conflicten lossen op. Men ervaart een oneindige vreugde..... Eenheid met het goddelijke betekent het delen van die eigenschappen van volmaaktheid. De welslagende Moslim dient absolute individuele vrijheid te genieten. Hier houdt Islam op een religie te zijn. Het wordt een manier van leven. Het geeft aan ieder mens haar of zijn ethische code.” (1963)

ondubbelzinnige uitdrukking van de religie: **de ware en universele Islam**. Deze was gebaseerd op zuivere godsdienstigheid, goedheid en vreedzaam samenleven met ieder. De religieuze leiders in Mekka vreesden echter dat hun invloed en positie aangetast werd door Mohammed, die onder andere het veelgodendom wilde aanpakken en het monotheïsme bepleitte. Vandaar dat zij hem, en zijn toenemende aanhang van Moslims (‘zij die zich overgeven aan Allah / God’), steeds vijandiger bejegenden.

Volgens Taha was de situatie toen dusdanig dat de ‘Ware Islam’ (*Islam*: ‘overgave’) uitgesteld moest worden omdat de mensheid daar nog niet klaar voor was. Vandaar ook zijn verzet tegen vele hedendaagse sharia-opvattingen die niet in overeenstemming zijn met de oorspronkelijke principes en bedoelingen van de Islam, maar vanwege de situatie in 622 (toen Mohammed zich met zijn volgelingen in Medina vestigde) nodig waren. Daardoor ontstond een hardvochtig systeem van wetten en opgelegd gedrag, evenals de ‘jihad van het zwaard’, welke zich de eeuwen erna doorzette in de vorm van ‘De Eerste Boodschap van de Islam’, namelijk die van Medina en de Koran-verzen welke in die periode ontstonden. (*Jihad*: iets

nastreven. Letterlijk ‘inspanning gericht op het realiseren van een bepaald doel’.)

Nu we in het eind van de twintigste eeuw leven, stelde Taha in zijn boek over de ‘Ware Islam’ (1967), hebben we een niveau aan bewustzijn bereikt waarin we de ‘Tweede Boodschap’ uit Mohammed’s periode van Mekka kunnen gaan ontwikkelen. De realiteit bleek anders en Taha werd beschuldigd van *ridda*: ‘afvalligheid’ met de doodstraf als mogelijk gevolg, en een *fatwa* (‘juridisch oordeel’) van de Muslim World League in 1975.

Groei van de beweging

In 1970 had Taha de naam van zijn ‘Republikeinse Politieke Partij’ veranderd in ‘Republikeinse Broederschap’, om de spirituele oriëntatie te benadrukken evenals de verbondenheid met het Soefisme. (In het Soedanees is Republikeins ‘Jumhuri’, dat feitelijke staat voor ‘het volk’ en dus: ‘Broederschap van het Volk’. Een aantal jaren later vormden de ‘Republikeinse Zusters’ hier een aanvulling op.)

De tegenwerking van orthodoxe Islamieten trotserend ging hij door met het geven van lezingen en het verspreiden van artikelen en publicaties.

Stichting voor Actieve Geweldloosheid

Postbus 288
5280 AG Boxtel
Bankrekening:
NL93 INGB 0000 2665 51
Telefoon: 0411-672783
E-mail:
info@geweldloosactief.nl
Website:
www.geweldlozeKracht.nl

DOELSTELLING

De Stichting voor Actieve Geweldloosheid stelt zich ten doel: het geweldloos bevorderen van een rechtvaardige samenleving waarin mensen op een geweldloze wijze met elkaar en met het milieu omgaan.

BESTUUR / MEDEWERKERS

Hans Feddema, Benno Houweling,
Nina Koevoets, Irene Peters,
Wim Robben, Henk bij de Weg.

BLADEN

“Geweldloze Kracht”, gratis voor- en najaarsbulletin.

(*) “Samen voor Vrede”, gratis webblad: www.samenvoorvrede.nl

Zie ook: www.aktieagenda.nl

Vanaf 1973 werd het hem verboden om op openbare bijeenkomsten te spreken en dus ontving hij ieder in zijn huis in Omdurman.

Zijn bewonderenswaardige zelfbeheersing, geduld, eerlijkheid, sereniteit, charisma en eenvoudige levenswijze spraken tot de verbeelding. De Jumhuris (de leden van zijn broeder- en zusterschap) waren vaak betrokken bij geweldloze acties van studenten aan de universiteiten, wier nieuwe aanhangers in parken en op straat, en waren te herkennen aan hun eenvoudige witte kleding. Ook doorbrak de beweging de ongelijkheid binnen de huwelijksrelatie door aan beide partners gelijkwaardige rechten toe te kennen, en wezen zij bruidsschatten en buitensporige huwelijksceremonies af.

Zijn laatste jaren

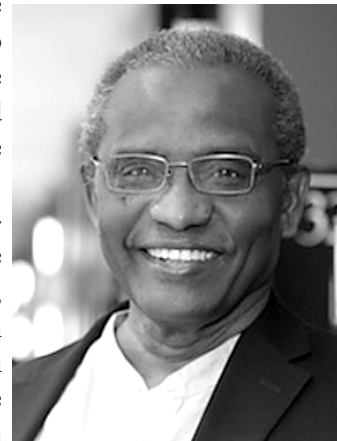
Naarmate het regime van president Numeiri (tussen 1969-1985) een steeds meer orthodox-islamitische en rechtse koers insloeg breidde de aanhang voor Taha's hervormingsbeweging zich sneller uit. Hun verzet tegen de, in 1983 ingevoerde, *sharia* leidde tot de arrestatie van Tata en vele van zijn medestanders. Nadat zij, zonder vorm van proces, maandenlang in de gevangenis hadden doorgebracht werden ze in december 1984 op vrije voeten gesteld. Kort daarna kwam Taha met een geruchtmakend pamflet waarin hij opnieuw opriep de *sharia* op korte termijn af te schaffen, de burgeroorlog met Zuid-Soedan

onmiddellijk te beëindigen en hij ieder adviseerde om de *sunna* ('de weg van de Profeet' of 'ware Islam') grondig te bestuderen. Hij stelde: "*Deze tijd roept ons op tot sunna, niet tot sharia.*"

Op 5 januari 1985 werd hij gearresteerd. Enkele dagen later volgde de ter dood-veroordeling die op 18 januari plaatsvond. Er ging een schok door Soedan. Diverse Westerse kranten schreven over Tata, zoals *The New Yorker*, die hem de '**Moslim Gandhi**' noemde welke de wereld zo hard nodig had. Drie maanden later werd Numeiri afgezet en de democratie hersteld.

Abdullahi Ahmed an-Na'im, een naaste medewerker van Taha, ging naar de VS om theologie en rechten te studeren. Op grote bijeenkomsten van Moslims spreekt hij over een Islam die vrij is van geweld, ongelijkheid en dwang.

In Soedan geeft Asma, de dochter van Taha, vervolg aan de Beweging van de Jumhuris, die zich nooit op het pad van het geweld hebben begeven. "De dood van Taha was het duidelijkste bewijs van zijn overtuiging en zijn verbintenis met Islam-geweldloosheid," schrijft Jeffrey Halverson.

Abdullahi Ahmed an-Naim
(1950)

[**Soefisme:** een van de (meer mystieke) stromingen binnen de Islam die reeds uit de tijd van Mohammed stamt. De Perzische dichter Rumi (1207-1273) is er een bekende inspirator van. '*Het bereiken van volmaakte goedheid*' wordt gezien als het doel ervan. De Indiase musicus Hazrat Inayat Khan (1882-1927) breidde het uit tot '**universeel soefisme**', gebaseerd op eenheid, geestelijke vrijheid, liefde, harmonie en schoonheid, bestemd voor de hele mensheid, non-dualistisch, het goede eren in elke religie, een zoektocht naar het 'innerlijk licht'.]

Bron: '*Searching for a King; Muslim Nonviolence and the future of Islam*'; Jeffrey R. Halverson; page 79 – 90; Potomac Books – Washington D.C. – 2012; ISBN 978-1-61234-469-0 (hardcover book); ISBN 978-1-61234-470-6 (electronic). Zie ook de zoekwoorden: Mahmoud Mohammed Taha; Asma Mahmoud Taha; Abdullahi Ahmed an-Na'im.

'Een keizer zonder kleren',

Ken jeZelf, God als Kracht en het Dogma Voorbij

Dit najaar verscheen dit boek van Hans Feddema (historicus, antropoloog en reeds vele jaren SVAG-voorzitter) waarin hij de diepere grond onderzoekt van de 'leegloop' en identiteitscrisis van de kerk. Hij wijst op de noodzaak van een radicale inhoudelijke vernieuwing van de christelijke godsdienst. Dit ook in het licht van de nieuwe spiritualiteit en de cultuuromslag naar een ander bewustzijn, die hij signaleert. Een boek over het eeuwige, de tijdgeest en een antwoord op de waan van de dag. Verschenen bij Uitgeverij Aspekt, Soesterberg – 2016, 194 pag., ISBN 9789461539830

De boemerang van oorlog en geweld

EEN HEDENDAAGSE SAMENSPRAAK OVER ERASMUS' VISIE OP OORLOG EN VREDE

Erasmus: Zoet is de oorlog voor wie hem niet kennen...

ZOET IS DE OORLOG VOOR WIE HEM NIET KENNEN

De geboorte van Erasmus (1466-1526), in 2016 500 jaar geleden, was aanleiding tot het uitroepen van het 'Erasmusjaar' waarin via diverse activiteiten aandacht aan hem geschonken werd. De organisatie 'Huis van Erasmus' presenteerde op 29 oktober j.l. het boek 'De boemerang van oorlog en geweld' dat opent met het door Erasmus rond 1516 geschreven essay "*Dulce Bellum Inexpertis: Zoet is de oorlog voor wie hem niet kennen*": een hartstochtelijk pleidooi tegen oorlog en geweld.

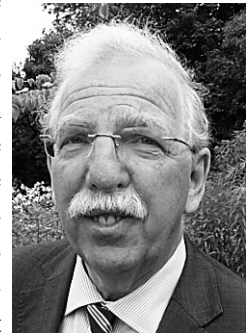
Inhakend op het stuk van Erasmus wordt daarna in "*Bitter is de oorlog voor wie hem kennen*" ingegaan op de situatie nu, die nog altijd even zorgelijk is. Daarna volgen beknopte inspirerende overdenkingen van 11 betrokkenen uit de vredesbeweging en wordt het boek afgesloten met de kritische beschouwing "*De boemerang van de*

westerse agressie" door Huis van Erasmus-bestuurslid Rein Heijne. Dit handzame boek van 112 blz., waarvan ieder kennis zou dienen te nemen, is te bestellen voor 13 euro via email boemerang@huisvanerasmus.nl. Zie ook de website: www.huisvanerasmus.nl.

Socioloog en Jurist Kees Schuyt:

'Inventieve probleem- en conflictoplossing, daar gaat het om.'

Voorafgaand aan de presentatie van het Erasmusboek hield professor Schuyt een zeer aansprekende inleiding die hij opende met zijn waardering voor deze publicatie en de waarschuwing "als u begint te lezen zal u zijn essay niet meer weg kunnen leggen". Dit geldt overigens evenzeer voor de presentatie van de heer Schuyt. Na te zijn ingegaan op hetgeen Erasmus 500 jaar geleden schreef, hetgeen in essentie een verbijsterende overeenkomst met de hedendaagse wereld toont, richt hij zich op onze tijd met de uitspraak: "Zelf zie ik de weg van de geweldloze conflictbeslechting, een late uitvinding in de twintigste eeuw, die we heel serieus verder zouden moeten ontwikkelen." Daarna beschrijft hij vijf sociale situaties: vreedzame / problematische / potentievolle / conflictaangaande / oorlogvoerende situaties. Zoals hij terecht stelt zijn conflicten in een samenleving onvermijdelijk, en dus gaat het om de vraag: *op welke manier kunnen we die onvermijdelijke conflicten op een fatsoenlijke, humane en niet-destructieve manier oplossen?* Dit werkt hij vervolgens uit en laat zien hoe conflicten en problemen vanuit welke potenties ('mogelijkheden') getransformeerd kunnen worden richting vreedzame situaties, die nu maar al te vaak in de richting van geweld en oorlog gaan. (Zijn presentatie staat niet in het Erasmusboek, maar wel op onze website www.samenvoorvrede.nl.)

50 jaar 'Beweging voor Geweldloze Kracht' (1966 – 2016)

Op 2 oktober j.l. (*de Internationale Dag van de Geweldloosheid / Gandhi's geboortedag*) vierden we het 50-jarig bestaan van onze *Stichting voor Actieve Geweldloosheid*. Met 45 oud- en huidige bestuursleden,

trainers, medewerkers en betrokkenen waren we bijeen in het EMMA-Centrum in Utrecht. Via presentaties bespraken we Kernpunten, Verleden, Heden en Toekomst van de Geweldloze Kracht. En: Michiel, kleinzoon van Bart en Ina de Ligt, vertelde over de inzet van zijn grootouders. Gerritjan, zoon van Evert en Wil Huisman, over het werk van zijn ouders. We besloten de middag met de vraag 'WAT heeft de samenleving nodig', waarbij onder andere de video-presentatie van Rivera Sun uit de VS te zien was en van een recente internationale training (aug.2016) door Nina

Koevoets en haar team. Alle presentaties, uitgesproken of in korte filmpjes, zijn te vinden op onze website www.samenvoorvrede.nl.

TIP: op 11 februari 2017 zal het **9e Geweldloze Communicatie Festival** (in Rotterdam) plaatsvinden. Voor meer informatie zie: www.ai-opener.nl.